

# Służby Ochrony Środowiska

Przegląd aktów prawnych

Dr Agnieszka Opalińska

Katedra Organizacji Administracji Publicznej

## Akty prawne określające kompetencje organów i instytucji z zakresu ochrony środowiska

- ▶ ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko ([Dz.U. z 2018 r. poz. 2081, z późn. zm.](#)).
- ▶ ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska ([Dz. U. z 2019 r. poz. 1396](#))
- ▶ ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody ([Dz. U. z 2018 r. poz. 1614, z późn. zm.](#))
- ▶ ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie ([Dz. U. z 2019 r. poz. 1862](#))
- ▶ ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o krajowym systemie ek zarządzania i audytu (EMAS) ([Dz. U. poz. 1060](#))

# Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska

Art. 1. Ustawa określa zasady ochrony środowiska oraz warunki korzystania z jego zasobów, z uwzględnieniem wymagań zrównoważonego rozwoju, a w szczególności:

- 1) zasady ustalania:
  - a) warunków ochrony zasobów środowiska,
  - b) warunków wprowadzania substancji lub energii do środowiska,
  - c) kosztów korzystania ze środowiska;
- 2) (uchylony)
- 3) (uchylony)
- 4) obowiązki organów administracji;
- 5) odpowiedzialność i sankcje.

# Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska

Art. 8. Polityki, strategie, plany lub programy dotyczące w szczególności przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, gospodarki przestrzennej, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystywania terenu powinny uwzględniać zasady ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju.

Art. 13. Polityka ochrony środowiska to zespół działań mających na celu stworzenie warunków niezbędnych do realizacji ochrony środowiska, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Art. 77. 1. Problematykę ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju uwzględnia się w podstawach programowych kształcenia ogólnego dla wszystkich typów szkół. 2. Obowiązek, o którym mowa w ust. 1, obejmuje również organizatorów kursów prowadzących do uzyskania kwalifikacji zawodowych.

# Chronione zasoby środowiska (w ustawie)

- ▶ Powietrze
- ▶ Powierzchnia ziemi
- ▶ Hałas
- ▶ Pole elektromagnetyczne
- ▶ Kopaliny
- ▶ Zwierzęta i rośliny

# Środki finansowo-prawne (w ustawie)

Art. 272. Środki finansowo-prawne ochrony środowiska stanowią w szczególności:

- 1) opłata za korzystanie ze środowiska;
- 2) administracyjna kara pieniężna;
- 3) zróżnicowane stawki podatków i innych danin publicznych służące celom ochrony środowiska;
- 4) opłata emisyjna, o której mowa w art. 321a ust. 1.

# Organy administracji oraz instytucje ochrony środowiska (w ustawie)

Art. 376. Organami ochrony środowiska, z zastrzeżeniem art. 377, są:

- 1) wójt, burmistrz lub prezydent miasta;
- 2) starosta;
- 2a) sejmik województwa;
- 2b) marszałek województwa;
- 3) Wojewoda (Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska)
- 4) minister właściwy do spraw klimatu;
- 5) Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska;
- 6) Regionalny dyrektor ochrony środowiska.

# Organy administracji oraz instytucje ochrony środowiska (w ustawie)

Art. 377. Organy Inspekcji Ochrony Środowiska działające na podstawie przepisów ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska wykonują zadania w zakresie ochrony środowiska, jeżeli ustawa tak stanowi.

Art. 377a. Minister właściwy do spraw klimatu jest organem wyższego stopnia w stosunku do marszałka województwa



# Instytucje ochrony środowiska (w ustawie)

Art. 386. Instytucjami ochrony środowiska są:

- 1) Państwowa Rada Ochrony Środowiska;
- 2) Komisje do spraw ocen oddziaływania na środowisko;
- 3) Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

# Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody

Art. 1. Ustawa określa cele, zasady i formy ochrony przyrody żywej i nieożywionej oraz krajobrazu.

Art. 2. 1. Ochrona przyrody, w rozumieniu ustawy, polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody:

- 1) dziko występujących roślin, zwierząt i grzybów;
- 2) roślin, zwierząt i grzybów objętych ochroną gatunkową;
- 3) zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia;

# Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody

- 4) siedlisk przyrodniczych;
- 5) siedlisk zagrożonych wyginięciem, rzadkich i chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów;
- 6) tworów przyrody żywej i nieożywionej oraz kopalnych szczątków roślin i zwierząt;
- 7) krajobrazu;
- 8) zieleni w miastach i wsiach;
- 9) zadrzewień.

# Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody

2. Celem ochrony przyrody jest:

- 1) utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów;
- 2) zachowanie różnorodności biologicznej;
- 3) zachowanie dziedzictwa geologicznego i paleontologicznego;
- 4) zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin, zwierząt i grzybów, wraz z ich siedliskami, przez ich utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony;
- 5) ochrona walorów krajobrazowych, zieleni w miastach i wsiach oraz zadrzewień;
- 6) utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, a także pozostałych zasobów, tworów i składników przyrody;
- 7) kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody przez edukację, informowanie i promocję w dziedzinie ochrony przyrody.

# Formy ochrony przyrody (w ustawie)

Art. 6. 1. Formami ochrony przyrody są:

- 1) parki narodowe;
- 2) rezerваты przyrody;
- 3) parki krajobrazowe;
- 4) obszary chronionego krajobrazu;
- 5) obszary Natura 2000;
- 6) pomniki przyrody;
- 7) stanowiska dokumentacyjne;
- 8) użytki ekologiczne;
- 9) zespoły przyrodniczo-krajobrazowe;
- 10) ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

# Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody

Ustawa reguluje także funkcjonowanie:

▶ Ogrodów botanicznych, ogrodów zoologicznych oraz ośrodków rehabilitacji zwierząt

oraz

▶ Ochronę terenów zieleni i zadrzewień

▶ Zwalczanie przestępstw i wykroczeń na obszarach chronionych

▶ Gospodarowanie zasobami i składnikami przyrody

# Organy ochrony przyrody (w ustawie)

Art. 91. Organami w zakresie ochrony przyrody są:

- 1) minister właściwy do spraw środowiska;
  - 1a) Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska;
- 2) wojewoda;
  - 2a) regionalny dyrektor ochrony środowiska;
  - 2b) marszałek województwa;
  - 2c) dyrektor parku narodowego;
- 3) starosta;
- 4) wójt, burmistrz albo prezydent miasta.

# Organy ochrony przyrody (w ustawie)

Art. 92.

1. Minister właściwy do spraw środowiska wykonuje zadania organu administracji rządowej w zakresie ochrony przyrody przy pomocy Głównego Konserwatora Przyrody, będącego sekretarzem lub podsekretarzem stanu w urzędzie obsługującym tego ministra.

2. Głównego Konserwatora Przyrody powołuje i odwołuje Prezes Rady Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw środowiska.



# Organy opiniodawczo -doradcze (w ustawie)

Art. 95. Organami opiniodawczo-doradczymi w zakresie ochrony przyrody są:

- 1) Państwowa Rada Ochrony Przyrody, działająca przy ministrze właściwym do spraw środowiska;
- 2) regionalna rada ochrony przyrody, działająca przy regionalnym dyrektorze ochrony środowiska;
- 3) rada naukowa parku narodowego, działająca przy dyrektorze parku narodowego;
- 4) rada parku krajobrazowego lub rada zespołu parków krajobrazowych, działająca przy dyrektorze parku krajobrazowego lub dyrektorze zespołu parków krajobrazowych.

# Ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie

Art. 1. Ustawa określa zasady odpowiedzialności za zapobieganie szkodom w środowisku i naprawę szkód w środowisku.

Art. 2. 1. Przepisy ustawy stosuje się do bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub do szkody w środowisku:

- 1) spowodowanych przez działalność podmiotu korzystającego ze środowiska stwarzającą ryzyko szkody w środowisku;
- 2) spowodowanych również przez inną działalność niż ta, o której mowa w pkt 1, podmiotu korzystającego ze środowiska, jeżeli dotyczą gatunków chronionych lub chronionych siedlisk przyrodniczych oraz wystąpiły z winy podmiotu korzystającego ze środowiska.

# Ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie

2. Przepisy ustawy stosuje się do bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub do szkody w środowisku, wywołanych emisją rozproszoną, pochodzącą z wielu źródeł, gdy jest możliwe ustalenie związku przyczynowego między bezpośrednim zagrożeniem szkodą w środowisku lub szkodą w środowisku a działalnością podmiotu korzystającego ze środowiska.

# Działania zapobiegawcze i naprawcze (w ustawie)

Art. 9. 1. W przypadku wystąpienia bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku podmiot korzystający ze środowiska jest obowiązany niezwłocznie podjąć działania zapobiegawcze.

2. W przypadku wystąpienia szkody w środowisku podmiot korzystający ze środowiska jest obowiązany do:

- 1) podjęcia działań w celu ograniczenia szkody w środowisku, zapobieżenia kolejnym szkodom i negatywnym skutkom dla zdrowia ludzi lub dalszemu osłabieniu funkcji elementów przyrodniczych, w tym natychmiastowego opanowania, powstrzymania, usunięcia lub ograniczenia w inny sposób zanieczyszczenia lub innych szkodliwych czynników;
- 2) podjęcia działań naprawczych.

# Koszty przeprowadzenia działań zapobiegawczych i naprawczych (w ustawie)

Art. 21. Koszty przeprowadzenia działań zapobiegawczych lub naprawczych oznaczają uzasadnione koszty związane z koniecznością zapewnienia właściwego i efektywnego przeprowadzenia tych działań, w tym koszty:

- 1) gromadzenia danych i oceny bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku;
- 2) opracowania i oceny projektów działań zapobiegawczych lub naprawczych, w tym projektów alternatywnych;
- 3) przeprowadzenia działań zapobiegawczych lub naprawczych;
- 4) postępowania administracyjnego;
- 5) postępowania sądowego;
- 6) egzekucji;
- 7) nadzoru i monitoringu;
- 8) odszkodowań,

# Koszty przeprowadzenia działań zapobiegawczych i naprawczych (w ustawie)

Art. 22.

1. Koszty przeprowadzenia działań zapobiegawczych lub naprawczych ponosi podmiot korzystający ze środowiska.

4. Obowiązek poniesienia kosztów przeprowadzenia działań zapobiegawczych lub naprawczych, ich wysokość oraz sposób uiszczenia określa, w drodze decyzji, organ ochrony środowiska.

Art. 24.

1. Organ ochrony środowiska jest obowiązany przyjąć od każdego zgłoszenie o wystąpieniu bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku.

# Ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o krajowym systemie ekozarządzania i audytu (EMAS)

## Art. 1.

Ustawa określa instytucje właściwe do wykonywania zadań wynikających z przepisów prawa Unii Europejskiej dopuszczających dobrowolny udział organizacji w systemie ekozarządzania i audytu (EMAS).

## Art. 2.

Krajowy system ekozarządzania i audytu (EMAS), zwany dalej „systemem”, tworzą:

- 1) minister właściwy do spraw środowiska;
- 2) Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska;
- 3) Polskie Centrum Akredytacji.

## Art. 3.

Minister właściwy do spraw środowiska prowadzi politykę w zakresie rozwoju systemu oraz współpracuje z organami Unii Europejskiej w tym zakresie.

# Ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o krajowym systemie ek zarządzania i audytu (EMAS)

Art. 5.

1. Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska prowadzi rejestr organizacji zarejestrowanych w systemie, zwany dalej „rejestrem EMAS”.

2. Rejestr EMAS zawiera:

- 1) numer w rejestrze EMAS, składający się z oznaczenia „PL”, spacji, oznaczenia województwa zgodnego z nomenklaturą określoną w przepisach;
- 2) nazwę organizacji oraz oznaczenie jej siedziby i adresu;
- 3) datę rejestracji organizacji w rejestrze EMAS;
- 4) datę weryfikacji i walidacji;
- 5) uwagi dotyczące zawieszenia rejestracji organizacji w rejestrze EMAS;
- 6) uwagi dotyczące wykreślenia organizacji z rejestru EMAS;
- 7) deklarację środowiskową organizacji i jej aktualizacje.



# Ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o krajowym systemie ekozarządzania i audytu (EMAS)

## Art. 7.

1. Za wpis do rejestru EMAS Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska pobiera opłatę rejestracyjną. Wysokość opłaty nie może być wyższa niż 3 000 zł.

4. Organizacja, która składa wniosek o wpis do rejestru EMAS, wnosi opłatę rejestracyjną na rachunek bankowy prowadzony przez Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska. Opłata rejestracyjna stanowi dochód budżetu państwa.

## Art. 15.

Z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy znosi się Krajową Radę Ekozarządzania.

# Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko

Zakres obowiązywania ustawy

Art. 1. Ustawa określa:

- 1) zasady i tryb postępowania w sprawach:
  - a) udostępniania informacji o środowisku i jego ochronie,
  - b) ocen oddziaływania na środowisko,
  - c) transgranicznego oddziaływania na środowisko;
- 2) zasady udziału społeczeństwa w ochronie środowiska;

## Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko

Art. 4. Każdy ma prawo do informacji o środowisku i jego ochronie na warunkach określonych ustawą.

Art. 5. Każdy ma prawo uczestniczenia, na warunkach określonych ustawą, w postępowaniu wymagającym udziału społeczeństwa.

# Udostępnianie informacji o środowisku i jego ochronie

Art. 8.

1. Władze publiczne są obowiązane do udostępniania każdemu informacji o środowisku i jego ochronie, które są informacjami znajdującymi się w posiadaniu władz publicznych lub informacjami przeznaczonymi dla władz publicznych, w zakresie, w jakim nie dotyczy to ich działalności ustawodawczej, a w przypadku sądów i trybunałów - działalności orzeczniczej.
2. Władze publiczne są obowiązane do udzielania niezbędnej pomocy i wskazówek przy wyszukiwaniu informacji o środowisku i jego ochronie.
3. Tryb udostępniania informacji o środowisku i jego ochronie w odniesieniu do Sejmu i Senatu określają ich regulaminy.

# Udostępnianie informacji o środowisku i jego ochronie

Art. 9.

1. Udostępnieniu, o którym mowa w art. 8, podlegają informacje dotyczące:

1) stanu elementów środowiska, takich jak: powietrze, woda, powierzchnia ziemi, kopaliny, klimat, krajobraz i obszary naturalne, w tym bagna, obszary nadmorskie i morskie, a także rośliny, zwierzęta i grzyby oraz inne elementy różnorodności biologicznej, w tym organizmy genetycznie zmodyfikowane, oraz wzajemnych oddziaływań między tymi elementami;

2) emisji, w tym odpadów promieniotwórczych, a także zanieczyszczeń, które wpływają lub mogą wpłynąć na elementy środowiska, o których mowa w pkt 1;

6) stanu zdrowia, bezpieczeństwa i warunków życia ludzi, oraz stanu obiektów kultury i obiektów budowlanych - w zakresie, w jakim oddziałują na nie lub mogą oddziaływać

# Udział społeczeństwa w ochronie środowiska

Art. 29. Każdy ma prawo składania uwag i wniosków w postępowaniu wymagającym udziału społeczeństwa.

Art. 30. Organy administracji właściwe do wydania decyzji lub opracowania projektów dokumentów, w przypadku których przepisy niniejszej ustawy lub innych ustaw wymagają zapewnienia możliwości udziału społeczeństwa, zapewniają możliwość udziału społeczeństwa odpowiednio przed wydaniem tych decyzji lub ich zmianą oraz przed przyjęciem tych dokumentów lub ich zmianą.

# Udział społeczeństwa w podejmowaniu decyzji

Art. 33.

1. Przed wydaniem i zmianą decyzji wymagających udziału społeczeństwa organ właściwy do wydania decyzji, bez zbędnej zwłoki, podaje do publicznej wiadomości informacje o:

- 1) przystąpieniu do przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko;
- 2) wszczęciu postępowania;
- 3) przedmiocie decyzji, która ma być wydana w sprawie;
- 4) organie właściwym do wydania decyzji oraz organach właściwych do wydania opinii i dokonania uzgodnień;

# Udział społeczeństwa w podejmowaniu decyzji

- 5) możliwościach zapoznania się z niezbędną dokumentacją sprawy oraz o miejscu, w którym jest ona wyłożona do wglądu;
- 6) możliwości składania uwag i wniosków;
- 7) sposobie i miejscu składania uwag i wniosków, wskazując jednocześnie 30-dniowy termin ich składania;
- 8) organie właściwym do rozpatrzenia uwag i wniosków;
- 9) terminie i miejscu rozprawy administracyjnej otwartej dla społeczeństwa, o której mowa w art. 36, jeżeli ma być ona przeprowadzona;
- 10) postępowaniu w sprawie transgranicznego oddziaływania na środowisko, jeżeli jest prowadzone.



# Uprawnienia organizacji ekologicznych

Art. 44.

1. Organizacje ekologiczne, które powołując się na swoje cele statutowe, zgłoszą chęć uczestniczenia w określonym postępowaniu wymagającym udziału społeczeństwa, uczestniczą w nim na prawach strony, jeżeli prowadzą działalność statutową w zakresie ochrony środowiska lub ochrony przyrody, przez minimum 12 miesięcy przed dniem wszczęcia tego postępowania.

# Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

Art. 46.

1. Przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymaga projekt:

- 1) koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, planu zagospodarowania przestrzennego oraz strategii rozwoju, wyznaczający ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;
- 2) polityki, strategii, planu i programu w dziedzinie przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystywania terenu, opracowywany lub przyjmowany przez organy administracji, wyznaczający ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;

# Prognoza oddziaływania na środowisko

## Art.51

przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy;

# Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska

Art. 126.

1. Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska powołuje Prezes Rady Ministrów, spośród osób wyłonionych w drodze otwartego i konkurencyjnego naboru na wniosek ministra właściwego do spraw środowiska. Prezes Rady Ministrów odwołuje Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska.
2. Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska może zwracać się do Państwowej Rady Ochrony Przyrody o wydanie opinii w sprawach z zakresu ochrony przyrody należących do jego kompetencji.
3. Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska pełni funkcję organu wyższego stopnia w rozumieniu Kodeksu postępowania administracyjnego w stosunku do regionalnych dyrektorów ochrony środowiska.

# Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska

Art. 128.

1. Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska prowadzi bazę danych o ocenach oddziaływania na środowisko, obejmującą:

1) informacje o:

- a) strategicznych ocenach oddziaływania na środowisko,
- b) ocenach oddziaływania na środowisko dla planowanych przedsięwzięć, z uwzględnieniem ponownej oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko,
- c) ocenach oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000;

# Regionalni dyrektorzy ochrony środowiska

Art. 130.

1. Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska powołuje regionalnych dyrektorów ochrony środowiska spośród osób posiadających dyplom ukończenia studiów wyższych na kierunku dającym kwalifikacje do wykonywania zadań określonych w ustawie oraz posiadających co najmniej 3-letni staż pracy na stanowisku kierowniczym w zakresie ochrony środowiska. Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska odwołuje regionalnych dyrektorów ochrony środowiska.

# Komisje do spraw ocen oddziaływania na środowisko

Art. 132.

1. Krajowa Komisja do spraw Ocen Oddziaływania na Środowisko, zwana dalej „Krajową Komisją”, jest organem opiniodawczo-doradczym Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w zakresie ocen oddziaływania na środowisko.

Dziękuję za zapoznanie  
się z prezentacją 😊

Dr Agnieszka Opalińska